

Thema natuur inspireert tot
een mooi excursieprogramma

RWZI als energie- en
grondstoffenfabriek

'Opdrachtgevers willen weer
terug naar betrouwbaarheid'

ALUMNIVERENIGING VAN HOGESCHOOL VAN HALL LARENSTEIN
EN HELICON MBO VELD / MAART 2015

WA 1 MAGAZINE

COLOFON

Hoofredactie
Doede Wessels (VVA), Ria Dubbeldam
(gaw ontwerp+communicatie)

Redactie
Marleen Jacobs (VVA), Tamara van Tricht, Leonie Heutinck,
Carla Schütte, Edwin Vriezen

Redactieadres
Ledenadministratie & advertentieverkoop
VVA Larenstein
Postbus 350, 6880 AJ Velp
T 026-3695725
E info@vva-larenstein.nl / www.vva-larenstein.nl

Deadline teksten & advertenties volgend nummer
2 respectievelijk 8 april.

Opzeggen lidmaatschap
Schriftelijk voor 1 december 2015.

Copyrights
Het auteursrecht berust bij de uitgever en de auteurs.
Overname van artikelen wordt gewaardeerd, mits voorzien
van een deugdelijke bronvermelding.

Aansprakelijkheid
De uitgever en auteurs streven naar juistheid van de
informatie. De uitgever en auteurs aanvaarden geen
aansprakelijkheid voor schade die het gevolg is van
handelingen gebaseerd op onze informatie.

VVA-bestuur
Voorzitter a.i. / Ruben de Haan
E voorzitter@vva-larenstein.nl
T 06-51431340
Penningmeester / Peter Wegdam
E penningmeester@vva-larenstein.nl
T 06-18452416
Secretaris / Ruben de Haan
E secretaris@vva-larenstein.nl
T 06-51431340
Bestuurslid Communicatie & Social Media /
Vacant
Bestuurslid Regiozaken / Wilco van Hout
zie regiocoördinator Zuid

Regiocoördinatoren
Noord / Marije Kattenwinkel
E noord@vva-larenstein.nl
T 06-18723541
Oost / Henk Vrieling
E oost@vva-larenstein.nl
T 06-19366667
Zuid / Wilco van Hout en Arian Bossers
E zuid@vva-larenstein.nl
T 06-83608249
West / Martin Lenferink
T 06-26108872
E west@vva-larenstein.nl
Coördinator MBCS & Helicon / Gerben de Graaf
E mbcs@vva-larenstein.nl
T 06-12890400

Opdrachtgever / VVA Larenstein
Uitgever / VVA Larenstein en gaw ontwerp+communicatie
Druk / Drukkerij Tuijtel
Vormgeving / gaw ontwerp+communicatie, Wageningen
Oplage 4.000
Coverfoto / Millingerwaard, Hans Dijkstra/gaw.nl
ISSN: 1879-422X

ALUMNIVERENIGING VAN HOGESCHOOL VAN HALL LARENSTEIN EN HELICON MBO VELP / MAART 2015

INHOUD / 1 / 15

6 ‘Strikte scheiding tussen landbouw en natuur is niet langer houdbaar’
Directeur Johan van de Gronden van WNF roept op tot een offensieve natuurbescherming met innovatieve concepten. Een aftrap van het VVA-jaartheme natuur.

9 Tijdelijke natuur kent geen verliezers
Tijdelijke natuur hoeft niet moeilijk of duur te zijn, zegt Remco Barkhuis van Havenbedrijf Amsterdam.

10 Arbeidsmarkt blijft onzeker
De werkloosheid lijkt in 2014 licht toegenomen.

11 VVA-lid Jeroen Slot
Na jaren op de vrachtwagen kwam Jeroen Slot terug in zijn vakgebied als calculator/werkvoorbereider.

12 Thema 2015: NATUUR!
Bekijk de prachtige VVA-excursies en activiteiten voor dit jaar.

14 ‘Betrouwbaarheid, dat willen opdrachtgevers graag weer zien’
Technisch bureau SmitsRinsma stelt met trots de nieuwe dagelijkse leiding voor.

16 ‘Houd je van natuur en dieren, koop dan een tv!’
Het houden van exotische dieren is nergens voor nodig, maakt Midas Dekkers duidelijk tijdens een bomvol Helicon Café.

18 Stelling: Functional foods een gezonde trend
Is dit soort voeding niet meer weg te denken of moeten we terug naar de aloude Schijf van Vijf?

20 VVA-excursie RWZI Apeldoorn
Uit afval energie opwekken. In de rioolwaterzuiveringsinstallatie in Apeldoorn gebeurt dit gelijktijdig met het zuiveren van water.

Verder
VVA-nieuws & agenda / column Gerard Ulijn / VVA-leden zoeken kansen

Ruben de Haan, tijdelijk voorzitter VVA Larenstein.

Als tijdelijke voorzitter wil ik namens het bestuur alle lezers alsnog een heel mooi 2015 wensen en hoop ik jullie te ontmoeten op één van onze activiteiten, zoals de Carrière dag, een workshop of een excursie. Wij staan net als andere jaren voor vele uitdagingen. Uitdagingen die de vernieuwing van VVA eindelijk moeten vervolmaken. De eerste stap was het vernieuwde magazine. Dit jaar wordt onze website in dezelfde stijl online gezet en krijgen onze nieuwsbrieven een facelift. Zaken waar het bestuur al tijden voor ijvert, maar waar wij straks het resultaat van kunnen laten zien.

Naast onze media-uitingen zie ik een mooie uitdaging in onze samenwerking met de onderwijsinstellingen Hogeschool VHL en Helicon MBO Velp en met onze zustervereniging Aristaeus uit Leeuwarden. Aristaeus en VVA Larenstein gaan meer samenwerken bij de organisatie van de Carrière dag en de Alumni van het jaar. VVA heeft ervaring met de Carrière dag en binnen de opleidingen van VHL Velp krijgt de Carrière dag meer aandacht en een inbedding in het onderwijsprogramma. Voor 2015 willen wij meer studenten van Helicon MBO Velp uitnodigen voor de Carrière dag. Aristaeus organiseert al enkele jaren de Alumni van het jaar en ook voor de vestiging

Velp willen wij dit gaan doen. Bij deze dus gelijk een oproep om kandidaten aan te melden.

Dit jaar staat er weer een flink aantal activiteiten op het programma. Wij zijn zeer tevreden met het complete team (regio-)coördinatoren die de activiteiten thematisch insteekt. Dit jaar zetten zij in op het thema Natuur. Voor algemeen bestuur staan nog vacatures open. Zou jij bij willen dragen aan de vernieuwing van onze vereniging en vind je het leuk om ons vakgebied en onze opleiding te promoten? Dan ben je van harte welkom om te proeven aan de gemoedelijke sfeer in ons team. Ik wil ook de jongeren vragen om zich beschikbaar te stellen. Een mooie kans om je CV aan te vullen met een bestuursfunctie.

Waarschijnlijk is dit de enige keer dat ik in het voorwoord de aftrap geef. In het volgende nummer zal hopelijk een nieuwe voorzitter zich voorstellen. Wel ga ik in 2015 met ons bestuur zorgdragen voor een vereniging die staat voor ons vakgebied, onze opleidingen, onze afgestudeerden en streef ik naar het versterken van onze netwerken en een gezellig samenzijn. Volle kracht vooruit!

Agenda voorjaars-ALV 24 april

Ontvangst: 9.00 uur / Start vergadering: 9.30 uur
Locatie: Restaurant Het Landgoed, Esbeek

- 1. opening
- 2. vaststellen agenda
- 3. mededelingen en ingekomen stukken
- 4. moment van stilte voor onze overleden leden
- 5. besluit wijziging statuten
- 6. jaarverslag 2014
- 7. financiën
 - goedkeuren financieel jaarverslag 2014
 - verslag kascommissie
 - benoeming nieuwe kascommissie
- 8. activiteiten 2015

pauze

- 9. rooster van aftreden
- 10. bestuurszaken
 - samenwerking VVA en VHL
 - missie en visie
 - ambitiebegroting
- 11. concept notulen ALV 21 november 2014
- 12. sluiting

Aansluitend is er een VVA-excursie (zie pagina 12)

Activiteiten LaarX ook voor VVA-leden

Bij Hogeschool Van Hall Larenstein Velp zijn meerdere studentenverenigingen. Sinds vijf jaar is er ook een studievereniging: LaarX. Bijna elke dinsdagavond organiseert LaarX gratis lezingen over natuur, duurzaamheid en actuele onderwerpen zoals de vogelgriep en wolven in Nederland. Deze lezingen vinden meestal plaats in D008 en starten normaliter om 19:00 uur. Daarnaast is LaarX ook actief in de introductieweek, pleit de studievereniging voor een duurzamer beleid bij de hogeschool en organiseert ze excursies. LaarX gaat nu ook de banden met Helicon MBO Velp versterken en de lezingen onder de studenten en afgestudeerden meer onder de aandacht brengen. Wanneer je interesse hebt in ons prachtige landgoed, lees

dan eens een keer een van de blogjes op <http://vhlnatuur.blogspot.nl/>. Op deze blogjes worden leuke soorten en activiteiten besproken. Een hoop te doen en te beleven dus! Iedereen kan gratis lid worden van LaarX en vriend van onze Facebookpagina. Op deze pagina worden onze lezingen vermeld en zijn ook de activiteiten binnen school te zien. Wil je gratis lid worden? Stuur dan een mailtje met je gegevens en interesses naar info.laarx@gmail.com met naam, e-mailadres, telefoonnummer, opleiding en jaar, interessegebied (bijvoorbeeld planten of insecten). Tot ziens bij één van onze lezingen!

Grote belangstelling voor opleiding Schaapherder

Tijdens de open dag op 31 januari was er een voorproefje van de nieuwe opleiding Schaapherder. foto Inge van den Hoven

In augustus start bij Helicon MBO Velp een gloednieuwe tweejarige mbo-opleiding Schaapherder; de eerste en enige mbo-opleiding in Nederland voor dit beroep. ‘We hadden wel op publiciteit gerekend, maar niet in die mate’, zegt de ietwat verbaasde Geert Willink over de grote belangstelling in de Nederlandse media en bij mensen die zich voor de opleiding willen inschrijven. De opleiding is het resultaat van een vraag van Praktijknet-werk Gescheperde Schaapskuddes. ‘Er dreigt een tekort aan schaapherders door vergrijzing van de beroepsgroep’, licht Willink toe, ‘maar ook wordt er van schaapherders nieuwe kennis en kunde gevraagd. Het is een ander beroep dan decennia geleden. Natuurlijk, bij het moderne schaaphoeden gaat het nog steeds om de verzorging van de schapen, maar ook om natuurbeheer en ecologie. Herders moeten bovendien een goed ondernemer

zijn en goed kunnen communiceren met recreanten en opdrachtgevers.’ In de opleiding leren leerlingen hoe ze een moderne schaapherder kunnen worden die met zijn of haar kudde de kost kan verdienen en tegelijkertijd bijdraagt aan natuurbeheer. Door de brede insteek kunnen afgestudeerden ook als terreinbeheerder aan de slag. Meer informatie staat op de website van Helicon via de Opleidingenzoeker.

Personalia

Overleden
20 januari 2015
De heer Ad van Bavel
Geboren: 16-08-1932
Afgestudeerd: 1957
Land- en Watermanagement

Correspondentieadres
Albionstraat 9
5809 AB Leunen

Nieuwe regiocoördinator West: Martin Lenferink

De nieuwe regiocoördinator voor regio West heeft er zin in. Martin Lenferink stelt zich voor en doet een oproep om mee te doen. ‘Sinds 1998 ben ik lid van de VVA en ook actief (aanvankelijk bij de vaksectie cultuurtechniek). De laatste jaren was ik al interim regiocoördinator voor West, maar nu ben ik definitief regiocoördinator geworden. Ik vind dit leuk om te doen. Ik houd van organiseren en mensen enthousiast maken. Zo houd ik me bezig met herbestemmen van leegstaande gebouwen, het opzetten van een buurtenergiebedrijf en het organiseren van politieke cafés. Dit soort ideeën en activiteiten bewogen me vier jaar geleden om voor mezelf te beginnen, na een werkzaam leven bij achtereenvolgens ABO milieu in Gent (België), het meldpunt afvalstoffen in Woerden, De Straat Milieuadviseurs (tegenwoordig MWH) in Delft en vastgoedadviesbureau DEMO Consultants. Als ondernemer ben ik eigenaar van Urbanwize en houd ik me bezig met de objectieve en subjectieve kwaliteit van de stad. Mijn visie is de kwaliteit van de openbare ruimte en van vastgoed te koppelen tot één stadsbeleving. Je raakt er nooit over uitgepraat. Mensen zoals Daan Roosegaarde inspireren mij. Bij mij draait het niet alleen om geld, maar ook om midden in de samenleving te staan, om toegevoegde waarde te leveren aan ons eigen habitat. Als stadsbewoner ben ik kwartiermaker om duurzame energie uit afvalwater te halen voor woningen in Scheveningen. We onderzoeken dit in een business case. Dit is een mooie brug naar de excursie die VVA op 30 januari naar de RWZI te Apeldoorn heeft georganiseerd (zie pagina 20). VVA-activiteiten organiseren doe ik het liefst samen met andere leden. Heb jij ideeën voor een excursie of wil je een keer meehelpen, neem contact op via west@vva-larenstein.nl of via LinkedIn.’

Voorbereiding verhuizing Hogeschool VHL Wageningen

De Wageningse opleidingen van Hogeschool Van Hall Larenstein (daarvoor gevestigd in Deventer) verhuizen bij de start van het aankomende schooljaar in september naar Velp. Het gaat om de opleidingen Bedrijfskunde en Agribusiness, Dier- en Veehouderij, International Development Management en

Voedingsmiddelentechnologie. De circa 500 studenten en 50 personeelsleden zullen in het gebouw van VHL gevestigd worden. Daarvoor is ruimte, maar er zal wel een nieuwe praktische indeling moeten komen. Hogeschool VHL Wageningen huurt onderwijsruimte bij

Vacatures bij VVA Larenstein

VVA Larenstein heeft enkele vacatures. Twee lichten wij uit. Vooral de jongere generatie roepen we op om te solliciteren. Naast dat jij bestuurlijke ervaring opdoet, komen wij in contact met de nieuwe lichten afgestudeerden. Jongeren met een andere kijk op de wereld en nieuwe ideeën voor de vereniging.

Bestuurslid Communicatie/Social Media

Je bent bestuurlijk verantwoordelijk voor media, welke bestaat uit ons magazine, het afstudeerboekje, de digitale nieuwsbrieven en onze website. Daarnaast wil VVA Larenstein beter zichtbaar zijn in ons vakgebied en kan je een impuls geven aan onze Facebook- en LinkedIn-pagina of inzetten op nieuwe vormen van media. VVA Magazine wordt gemaakt door onze mediapartner GAW ontwerp+communicatie, onze bureaumedewerkers en onze vrijwillige redactie. Samen met dit team maak je de VVA zichtbaar voor leden, partners, donateurs en niet-leden.

Bestuurslid Commerciële zaken/Fondsenwerving

Naast de contributie van onze leden zetten we in op nieuwe inkomstenbronnen. Denk aan adverteerders of bedrijven die willen ondersteunen bij activiteiten, maar ook aan het opzetten van nieuwe ledenwerfcampagnes. Met een schat aan kennis en ervaring bij onze leden, willen wij ons ook oriënteren op fondsenwerving en de kennis inzetten op nieuwe projecten. Zie jij kansen liggen die anderen niet oppakken of kan jij deuren openen die normaal gesloten blijven, dan zien wij jou graag als versterking in ons team.

Algemene informatie

- Ons bestuur bestaat uit 7 bestuursleden die gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de vereniging;
- Wij vergaderen 1 keer per maand op een locatie in de omgeving van Arnhem;
- Je inzet is vrijwillig en wordt uitgezonderd de reiskosten niet vergoed;
- Afhankelijk van de mogelijkheden en jouw enthousiasme besteed je ongeveer 2 tot 4 uur per week aan de vereniging.

Ben je geïnteresseerd en wil je meer informatie, neem dan contact op met ons VVA-bureau, 026-3695725, of met Ruben de Haan, secretaris@vva-larenstein.nl.

'Strikte scheiding tussen landbouw en natuur is niet langer houdbaar'

Tijdens de ALV van 21 november werd het jaarthema voor 2015 bekendgemaakt: natuur. De leden vielen met de neus in de boter, want aansluitend op de ALV was er een kennismiddag Natuur en Innovatie, georganiseerd door Hogeschool VHL. Johan van de Gronden, algemeen directeur van het Wereld Natuur Fonds, riep op tot een offensieve natuurbescherming met innovatieve concepten. 'Natuurbeschermers moeten zich weer met de landbouw gaan bemoeien en zich niet beperken tot het op orde brengen van de natuur in hun eigen gebieden.'

Van de Gronden houdt een spiegel voor. Praten we over natuur, dan hebben we het tegenwoordig vooral over ecosysteemdiensten, opbrengsten uit recreatie en baten voor onze gezondheid. Het is een verschraalde, technocratische, ziellose kijk op natuur, vindt hij. 'Ruim een eeuw geleden in de tijd van Frederik Willem van Eeden, Nederlands natuurbeschermers van het eerste uur, werd natuur en landschap nog gewaardeerd om zijn schoonheid en intrinsieke waarde. Gaandeweg is de morele lading verdwenen. Ons natuurbegrip is tegenwoordig vooral utilitair: natuur moet nut hebben. Die visie heeft misschien wel zijn hoogtepunt bereikt in de nieuwe Rijksnatuurvisie. De intrinsieke waarde van natuur, de kwetsbare waarde van natuur en alle levende wezens die evenveel recht van bestaan hebben als wijzelf, is bijna achter de horizon verdwenen.'

Beperken van verliezen

Wat Van de Gronden betreft komt de bezieling terug, net als vechtlust. 'In vergelijking met elders in de wereld is de natuurbeweging in Nederland behoorlijk apolitiek. Er is amper sprake van een tegenmacht. Het natuurbeleid van de afgelopen honderd jaar is sterk ingegeven door een motief om vooral verliezen te beperken. De natuurbeweging is te veel in het defensief geraakt en neemt vaak genoegen met een minder slechte situatie in plaats van te streven naar een florerend herstel.' 'Het Planbureau voor de Leefomgeving berekent dat we in Nederland 85% van onze karakteristieke gewervelde diersoorten zijn kwijtgeraakt. In Europa doet alleen Malta het slechter', houdt Van de Gronden voor. Toch is het niet alleen kommer en kwel. Sinds de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw ziet hij een aantal 'razend interessante' ontwikkelingen. De Oostvaardersplassen bijvoorbeeld zijn een prachtig voorbeeld van een andere aanpak. Gemaakte natuur op een nooit gerealiseerd industrieterrein met diersoorten die er vermoedelijk nooit hebben gelopen: heckrunderen, konikpaarden, edelherten. 'Die 6000 hectare is wellicht nog wat

aan de kleine kant, maar er liggen nog steeds kansen voor verbindingen met andere gebieden', aldus een optimistische Van de Gronden. 'De wildwissel naar het Horsterwold ligt er feitelijk en is in handen van Staatsbosbeheer. Veel gronden zijn aangekocht en er wenkt een perspectief van bijna 15.000 hectare als er de durf is de gebieden te verbinden. We waren er twee jaar geleden heel dichtbij, maar de Raad van State besliste anders.'

Harde knip

'De Oostvaardersplassen zijn behalve een razend interessant experiment tegelijkertijd ook een vreemd experiment', realiseert Van de Gronden zich. De natuur is sterk gescheiden van de omliggende landbouw, zoals op veel plaatsen in Nederland. 'Die harde knip tussen landbouw en natuur is niet handhaafbaar. Twee derde van ons land heeft een agrarische bestemming, maar door intensivering betreft het vooral monoculturen met hele lage natuurwaarden. Op een akker met maïs groeit maïs en verder vrijwel niets. In de Engelse raaigraslanden staan nauwelijks bloemen of kruiden. Onze boerenlandvogels zijn schrikbarend afgenomen sinds de jaren 70, met de grutto, kempiaan en veldleeuwerik als grootste verliezers.'

Droeve cijfers en lichtpuntjes

Al gaat het slecht met deze weidevogels, de biodiversiteit in Nederland krabbelt in zijn algemeenheid een beetje op. Dat blijkt uit onderzoek van het Centraal Bureau voor de Statistiek samen met het WNF, die in 2014 de eerste voorlopige Living Planet Index voor Nederland hebben gepresenteerd. De aantalsontwikkeling van karakteristieke populaties zoogdieren, broedvogels, reptielen en amfibieën vertoont ten opzichte van 1990 weer een stijgende trend (+22%). Dat is vooral te danken aan bescherming in de natuurgebieden, oordeelt Van de Gronden. 'Kraanvogels broeden in het Fochterloërveen, bevers zijn terug, de otter breidt zich uit, zeearenden vind je niet alleen meer in de Oostvaardersplassen en de kans om groot wild te zien is

'Nederland zou een target moeten stellen, bijvoorbeeld een verdubbeling van de biodiversiteit in de komende 15 jaar. In de aanval'

CARRIÈRE

Johan van de Gronden

Johan van de Gronden is sinds 2006 algemeen directeur van het Wereld Natuur Fonds. Voorheen werkte hij onder meer bij de Verenigde Naties, ontwikkelingsorganisatie SNV en het ministerie van Buitenlandse Zaken. Van de Gronden studeerde filosofie in Leiden (1988). In mei verschijnt zijn essay-bundel *Wijsgeer in het wild – Essays over mens en natuur* bij Uitgeverij Athenaeum-Polak & Van Gennep.

 Johan van de Gronden is actief op LinkedIn en Twitter (@jgronden) www.wnf.nl

veel groter dan voorheen. De natuurbescherming begint langzaam maar zeker vruchten af te werpen.’ De mondiale trend lijkt haaks te staan op de Nederlandse trend. Om een vinger aan de pols te houden volgt het Wereld Natuur Fonds sinds 1970 populaties van enkele duizenden gewervelde diersoorten die karakteristiek zijn voor de ecosystemen die zij wereldwijd vertegenwoordigen. ‘De mondiale Living Planet Index van 2014 laat zien dat de populaties in de afgelopen 40 jaar gemiddeld zijn gehalveerd. De populaties van gewervelde soorten die afhankelijk zijn van een zoetwaterbiotoop zijn zelfs met driekwart afgenomen. Driekwart! Dat zijn buitengewoon zorgwekkende cijfers. De lichtpuntjes vind je vooral in de gematigde zones, binnen beschermde natuurgebieden en deels in de hoge inkomenslanden.’

4-3-3 opstelling

De toestand van de natuur wereldwijd brengt Van de Gronden tot een ‘4-3-3 opstelling’: een forse verdediging, een sterk middenveld en drie in de spits. ‘Soms moeten we vol in het offensief om te scoren, soms moeten we proberen natuur in balans te houden en soms is het zandzakken voor de deur om te redden wat er nog te redden valt. Onze koraalriffen bijvoorbeeld. Een derde is al verdwenen, een derde verkeert in slechte staat en een derde is nog intact. Bijna een kwart van het zeeleven op aarde is ervan afhankelijk. Is dat koraalrif weg, dan stort de visstand in elkaar en ook de voedselvoorziening van honderden miljoenen mensen. We moeten alles op alles zetten om de koraalriffen te beschermen. Hetzelfde geldt voor de tropische bossen.’ ‘Maar in Nederland, Europa, Verenigde Staten zouden we veel meer in het offensief moeten. Ik heb schoon genoeg van de opvatting dat we met een onsje minder maar genoeg moesten nemen. Nederland zou een target moeten stellen, bijvoorbeeld een verdubbeling van de biodiversiteit in de komende 15 jaar. Dan heb je een lekker ambitieus doel voor 2030. In plaats van de huidige 15% procent die de regering in de Rijksnatuurvisie hanteert. Dat zou mijn lijn zijn. In de aanval!’

Innovatieve concepten voor offensiever beleid

Van de Gronden somt ter inspiratie zeven innovatieve en offensieve concepten op.

1. Rewilding Europe, geënt op Oostvaardersplassen en de successen van Ruimte voor de Rivier, voor vaak marginale gebieden van minimaal 100.000 hectare, waarbij de bewoners nieuwe inkomstenbronnen kunnen genereren.
2. Wildlife Justice Commission, een nieuwe, op het model van het Internationaal Strafhof

Tijdelijke natuur kent geen verliezers

De innovatieve en offensieve concepten die de WNF-directeur opsomt tijdens de VHL-kennismiddag Natuur en Innovatie op 21 november geven inspiratie aan een serie parallele sessies na zijn inleiding, waaronder tijdelijke natuur.

Stel, je hebt als eigenaar grond om uit te geven aan een commerciële partij. Maar je wilt geen tijd aan onderhoud besteden zolang er geen geïnteresseerden zijn. Wat doe je dan? Remco Barkhuis, hoofd Infrastructuur en Geoinfo van Havenbedrijf Amsterdam weet een oplossing: tijdelijke natuur. Hij vertelt hoe het havenbedrijf daarmee omgaat.

Het 2500 hectare grote havengebied is voortdurend in ontwikkeling. Bedrijven komen en gaan. Volgens het contract moeten bedrijven bij hun vertrek het terrein ontruimd opleveren. Tussen vertrekkende en toekomstige huurders ligt er wel eens grond braak. ‘In de tijd tussen sloop en nieuwbouw doen we niets met de grond, hiermee besparen we onderhoudskosten’, zegt Barkhuis. ‘De extra kosten die we maken om het ontstane groen te verwijderen voordat een bedrijf zich vestigt, wegen niet op tegen de kosten van regelmatig onderhoud. Eventuele beschermde soorten die zich hebben gevestigd, mogen we zodra de nieuwe bestemming begint

op grond van de Generieke Ontheffing Havengebied verwijderen.’ Naast het wisselende aanbod van braakliggende gronden heeft het havengebied als proef 8 hectare echt als tijdelijke natuur ingericht, een gebied waarvan niet bekend is wanneer de grond in gebruik komt en waar de natuur de komende jaren ruim baan krijgt. ‘De tijdelijke natuur is vooral ideaal voor pionier- en vroege soorten. Van hieruit kunnen ze zich naar nieuwe terreinen verspreiden. Ook voor de tijdelijke natuur geldt dat de natuur met een ontheffing verwijderd mag worden. In dit geval de Flora- en Faunawet.’

De tijdelijke natuur is goed voor de natuur maar ook voor de bedrijven die er zitten. ‘Algemeen bekend is dat natuur en groen tot minder ziekteverzuim leiden, mensen vrolijker zijn en nieuw personeel graag bij bedrijven in het groen solliciteert. Recreanten nemen de moeite om de fiets te pakken en een rondje over het haventerrein te maken. Door de vier aangelegde fietsroutes stimuleren we dat.’ Tijdelijke natuur inrichten hoeft niet moeilijk of duur te zijn. ‘Gierzwaluwen zijn voor nestgelegenheid vaak al tevreden met een hoop vrijkomende grond. Soms snijdt het mes aan twee kanten. Het flauwer maken van een talud langs een sloot zorgt naast natuurontwikkeling voor extra waterberging.’ Havenbedrijf Amsterdam heeft ook vleermuiskasten in het gebied geplaatst. Deze zijn gemaakt door De Herstelling, een bedrijf dat jongeren die uit het schoolstelsel dreigen te vallen, een werkervaringsplaats biedt.

Barkhuis merkt dat mensen vaak blij verrast zijn door het initiatief van het havenbedrijf. ‘Ze verwachten vooral een grijze massa. Het is mooi dat we iets kunnen betekenen voor onze omgeving. Er zijn alleen maar winnaars, geen verliezers.’

Meer informatie over tijdelijke natuur: www.tijdelijkenatuur.nl en de natuur in de haven van Amsterdam: www.portofamsterdam.nl/Ned/duurzaamheid/Natuur-in-de-haven.html

TEKST EDWIN VRIEZEN FOTO HAVENBEDRIJF AMSTERDAM

geïnspireerde onafhankelijke commissie die de grote spelers op het gebied van stroperij voor het gerecht gaat dagen. Naar verwachting treedt de commissie volgend voorjaar met de eerste zaken in het openbaar.

3. Verduurzaming van de grondstoffenketen door coalities van bedrijven, NGO's, overheden en andere partners. ‘De impact van de grondstoffenketen op de natuur is ongekend. Nederland heeft een grote verantwoordelijkheid als importeur en doorvoerhaven van soja en andere landbouwproducten. Door afspraken te maken met sleutelbedrijven in de keten, zijn grote verbeteringen te maken in gebieden met de grootste biodiversiteit op aarde.’
4. Urban nature, de wilde stad. ‘Meer dan de helft van de wereldbevolking woont al in steden en steden worden groener. Slechtvalken jagen vanaf de Erasmusbrug in Rotterdam, er zijn vossen in Londen, wilde zwijnen in Berlijn.’
5. Natuur en biodiversiteit buiten beschermde natuur. ‘Slechts 12 procent van Nederland is natuurgebied. We moeten afstand nemen van het principe dat in de jaren negentig ingang heeft gevonden. De strikte scheiding tussen intensieve landbouw en natuur is niet langer houdbaar. We moeten ook kijken naar zaken die buiten de natuurgebieden liggen maar van grote invloed zijn op de biodiversiteit. Duinen vergrassende door stikstofdepositie, natuurgebieden verdrogende door de waterhuishouding ten behoeve van de landbouw.’
6. Ecologisering van de landbouw ofwel landbouw met de natuur mee. ‘De alsmaar voortdurende schaalvergroting richt enorme schade aan, terwijl er dagelijks agrarische bedrijven de deuren moeten sluiten. Het kan en moet op een ecologisch veel verantwoordere schaal. Voor ons landschap, maar ook voor de agrarische sector zelf.’
7. Behoud culturele identiteit. ‘Ik ben ervan overtuigd, dat het behoud van culturele verschillen net zo belangrijk is voor de wereld als het behouden van de biodiversiteit. Het WNF heeft in een studie aangetoond dat biologische verschraving gerelateerd is aan culturele verarming. Zet het aantal talen in de wereld af tegen de biodiversiteit, dan vind je spectaculaire resultaten. Talen sterven zelfs sneller uit dan planten en dieren. Op het provinciehuis in Leeuwarden hield ik mijn gehoor eens voor: ‘Als het Friese platteland straks een groene biljartlaken is geworden zonder grutto's of kemphanen, met hier en daar een meeuw of een kraai, een landschap dat zich in niets onderscheidt, denkt u dan werkelijk dat uw geliefde Friese taal nog vrolijk zal voortbestaan?’ Die boodschap kwam wel aan.’

TEKST RIA DUBBELDAM FOTO'S HANS DIJKSTRA EN MARIJN NIJSEN

Arbeidsmarkt blijft onzeker

De werkloosheid lijkt in 2014 licht toegenomen onder afgestudeerden van Hogeschool VHL (Velp en Wageningen) en Helicon MBO Velp. Dit blijkt uit de werkgelegenheidsenquête WERK2014 over de periode oktober 2013-oktober 2014, waaraan 923 afgestudeerden uit 24 landen hebben deelgenomen.

7% van de respondenten gaf aan geen betaald werk te hebben. In 2013 lag dat aandeel op 6,3%. Toch is een nuancering aan te brengen. ‘Er hebben naar verhouding veel mensen gereageerd die in 2014 zijn afgestudeerd aan de VHL-opleidingen Tuin- & Landschapsinrichting en Bos- en Natuurbeheer’, reageert Marleen Jacobs van het VVA-bureau. ‘Zo kort na de diploma-uitreiking ligt het voor de hand dat velen nog op zoek zijn naar een baan en daarom (tijdelijk) werkloos zijn. Dit vertekent het totale beeld een beetje.’

Opvallend is dat er bij het opleidingsdomein Agrifood geen van de 51 respondenten werkloos is. Het hoogst is de werkloosheid bij Ontwerp & Inrichting stad, tuin en landschap en bij Aanleg/Beheer van bos en natuur. Evenals voorgaande jaren blijken pasafgestudeer-

den en 55+-ers een grotere kans te hebben op werkloosheid. Het is spannend wat 2015 gaat doen. Een aantal respondenten geeft aan dat ze door de opheffing van een aantal (landschaps) organisaties, zoals Dienst Landelijk Gebied per maart 2015, en door reorganisaties zonder werk komt te zitten.

Duurzaamheid en ondernemerschap

Aansluitend op het thema duurzaam pionieren van de afgelopen VVA Carrièredag kruisten respondenten op een waarderingsschaal van 1 tot 10 aan in hoeverre hun opleiding aandacht heeft besteed aan duurzaamheid. Langer afgestudeerden menen dat duurzaamheid niet of nauwelijks ter sprake kwam, maar elk decennium steeg de aandacht daarvoor.

De tweede vraag rondom duurzaam pionieren had betrekking op ondernemerschap. Waarom zijn respondenten al dan niet ondernemer geworden en/of heeft hun opleiding voldoende aandacht besteed aan ondernemerschap? Ondernemerschap blijkt tijdens de opleiding weinig aan bod te komen. Enkele Helicon-afgestudeerden geven aan dat dit tijdens hun opleiding al wel meer gebeurde. Respondenten die langer geleden afstudeerden lichten toe dat ze vooral zijn opgeleid om in loondienst te komen. De laatste jaren is in het onderwijs zeker meer aandacht voor ondernemerschap, bijvoorbeeld door een project waarbij VHL-studenten een ondernemingsplan moeten schrijven. Een groot deel van de respondenten met een eigen bedrijf geeft aan dat ze altijd al graag eigen baas wilden zijn. Ook het flexibel kunnen combineren van werk en privéleven is een belangrijke reden voor het ondernemerschap.

Vraag naar informatie

Wat opvalt is dat leden minder behoefte hebben gekregen aan informatie over kansen voor ondernemers, de arbeidsmarkt en bij- en nascholing. Jacobs: ‘We doen dit onderzoek al een paar jaar achter elkaar en elk jaar stellen we deze vraag. Als mensen al een keer hebben aangegeven dat ze informatie willen ontvangen over een bepaald onderwerp en ze er tevreden over zijn, zullen ze die waarschijnlijk niet nog eens aanvragen.’

TEKST EDWIN VRIEZEN

De uitkomsten van de werkgelegenheidsenquête 2014 zijn in te zien op www.vva-larenstein.nl/download/vva/Werk2014rapport.pdf

Jeroen Slot is met de neus in de boter gevallen met zijn baan als calculator/werkvoorbereider. ‘Dat mag je wel zeggen als je acht jaar uit het vak bent geweest. Ik moest me weer verdiepen in bodemsanering, schoongrondverklaringen en dergelijke. En het Besluit bodemkwaliteit was nieuw voor mij.’

‘Als calculator heb je het extra druk tijdens een economische crisis’

Je bent in de buurt van Venray opgegroeid, hebt in Velp gestudeerd en daarna ben je teruggegaan naar je geboortegebied. Was dat een bewuste keuze?

‘Niet echt. Het is gewoon zo gelopen. Tijdens mijn studie heb ik wel vanaf dag één op kamers gewoond. Dat hoort er gewoon bij, dan proef je de sfeer beter.’

Heb je nog contact met studiege-noten van toen?

‘Jazeker. Tot in Dokkum. Eens of twee keer per jaar plannen we een weekend met onze gezinnen. We zijn met z’n drieën overgebleven. De groep was in het begin groter. Een vriend die ik geregelder zie woont in Groessen. Onze kinderen – ik heb twee dochters en een zoon – komen op elkaars verjaardagen.’

In je profiel op LinkedIn zit een gat tussen je afstuderen en je huidige werk. Wat heb je in de tussenliggende jaren gedaan?

‘Met name op de vrachtwagen gezeten. Tijdens mijn studie heb ik alle rijbewijzen gehaald en ben ik al gaan rijden als vrachtwagenchauffeur. In 1998-’99 werkte ik bij een aannemer als calculator en werkvoorbereider. Toen begon het weer te kriebelen en ben ik weer de weg op gegaan. De eerste vier jaar reed ik vooral in het buitenland en daarna alleen in het binnenland.’

Waarom ben je uiteindelijk als chauffeur gestopt?

‘Na acht jaar was ik het helemaal beu. De economie was aan zijn top. De wegen zaten verstopt. Ik stond bijna de hele dag in de file. Via, via kreeg ik de kans om bij Driessen te gaan werken. Het bedrijf zat vooral in het transport en wilde meer aan

de gang met specialistische grondwerken en met name bodemsanering.’

Wat was jouw taak?

‘Eerst heb ik ervoor gezorgd dat Driessen een certificaat kreeg voor bodemsanering en vervolgens een certificaat voor de grondbank. We doen nu zo’n vijftien bodemsaneringsprojecten per jaar, variërend van klussen die in een halve dag zijn te klaren tot die twee tot drie weken in beslag nemen.’

Driessen is een familiebedrijf. Wat merk je daarvan?

‘Het heeft voordelen om bij een kleiner bedrijf te werken. Bij de afdeling transport

werken zestig man, bij ons als afdeling grondwerken twintig. We vormen een hecht team. De lijnen zijn kort, wat het werk stuurbaar maakt. Komen we iets onverwachts in de grond tegen, dan kunnen we het werk snel omgooien.’

Hoe komen jullie door de crisis heen?

‘Het werk voor bouwaannemers, bijvoorbeeld grondwerken, bestrating en riolering voor bedrijfshallen en appartementencomplexen, is minder geworden. In het verleden huurden we daarvoor veel in. Dat zijn we veel minder gaan doen. De grote aannemersbedrijven op hun beurt huren ons ook minder in. Vorig jaar zijn we in omvang gekrompen. Mijn werk wordt er niet minder op. Juist nu moeten we er hard aan trekken om opdrachten binnen te halen door goede offertes te maken. We werken wel steeds meer voor natuurorganisaties. We voeren vaker vennenherstel uit, plaggen heide en maken heideterreinen vrij van opslag. De ene dag ben ik bezig met bijzondere planten en dieren en de dag erna voer ik een gesprek over bodemsanering. Dat kan ook goed. Daar was mijn opleiding ook op gericht.’

Bezoek je wel eens een VVA-activiteit?

‘Ik ben nog mee geweest met de excursie naar de groeve van Hoogterras Belfeld-Tegelen bij Venlo. Maar ja, excursies zijn meestal ver weg en op vrijdagmiddag. Ik krijg niet zo makkelijk vrij nu we werk moeten zien binnen te halen. De excursie op 30 januari naar de RWZI in Apeldoorn had me interessant geleken.’

TEKST RIA DUBBELDAM FOTO DRIESSEN GROEP

Naam Jeroen Slot
Woonplaats Meerlo
Studie Land- en Watermanagement, Hogeschool Van Hall Larenstein Velp (1997)
Functie Calculator/werkvoorbereider bodemsaneringen en grondbank bij de Driessen Groep in Horst

Excursieprogramma Natuur staat in de grondverf

Ook in 2015 organiseert VVA Larenstein excursies en activiteiten aan de hand van een thema. Dit jaar luidt het natuur. We gaan verschillende aspecten van natuur belichten, zoals inrichting en beheer van natuurgebieden, natuur in combinatie met landbouw, innovatieve financieringsconcepten en natuur in de stedelijke omgeving.

Bij het brainstormen over een mooi programma hebben we hulp ingeroepen van de leden. Via LinkedIn, e-mail en ook op de najaars-ALV zijn veel goede ideeën binnengekomen. Er wordt druk gewerkt aan het uitwerken van het programma. Via de website en ook op de voorjaars-ALV zal het volledige programma worden gepresenteerd. Noteer de data alvast in je agenda!

24 april
Natuurbegraafplaatsen in Brabant (regio Zuid)
Natuurbegraafplaatsen kennen een evenwichtige balans tussen natuur, maatschappij en rendement. Op Landgoed De Utrecht wordt een natuurbegraafplaats aangelegd. Ontwerp en achtergronden worden toegelicht door Joyce Sengers, projectmanager natuurbegraafplaats De Utrecht. Ook is er gelegenheid om discussie te voeren over het fenomeen 'natuurbegraafplaats'. Deze excursie vindt plaats na de voorjaars-ALV.

Natuurbegraven op Landgoed De Utrecht. foto JoyceSengers.nl

22 mei
Millingerwaard (Helicon/MBCS)
De Millingerwaard, gelegen aan de dynamische rivier de Waal, is één van de Ruimtevoor-de-Rivier-projecten in Nederland. De grote uiterwaard ligt vlakbij de splitsing van het Pannerdensch Kanaal, de Rijn en de Waal. Om het water goed te beheersen tijdens hoogwater, moet de Millingerwaard verruimd worden. In 2008 is het project gestart, maar pas in 2013 is er begonnen met het graven. Tijdens de excursie staan we stil bij de graafwerkzaamheden en bij kansen voor de natuur, onder andere als paai- en kraamwater voor vissen.

29 mei
Groenbeheer in de stad Groningen (regio Noord)
De gemeente Groningen is al jaren actief op het gebied van ecologie en duurzaam groenbeheer. Stadsecoloog Mark Ronda (Hogeschool VHL, 2001) vertelt ons onder meer over bijen, de stadsschaapskudde,

ontsnippering en de Stedelijke Ecologische Structuur. Op de fiets zullen we verschillende inspirerende voorbeelden bezoeken.

5 juni
Reggeherstelprojecten (regio Oost)
De resultaten van ruim tien jaar rivierherstel worden in beeld gebracht. Tot 1848 was de Regge een vrij meanderende rivier tussen Diepenheim en de Overijsselse Vecht bij Ommen.

In het Reggedal grazen koeien en Welsh pony's. foto Henk Vrieling

In de 19^e en 20^e eeuw is de Regge gekanaliseerd. Het waterschap Vechtstromen en Landschap Overijssel en vele anderen hebben de Regge stapsgewijs z'n natuurlijke loop en dal teruggegeven. Met de Doorbraak zijn de beekdalen van de Twentse stuwwal ook weer aangesloten. Natte ecologische infrastructuur met recreatief medegebruik in optimaforma!

26 juni
Dakpark Rotterdam (regio West)
Dakpark Rotterdam is de grootste daktuin van Europa. Het wordt door bewoners beheerd. Het dakpark op het winkelcentrum heeft via een taludverbinding met het straatniveau en is daardoor verbonden met de oude woonwijken van Delfshaven. Een uniek participatieproject met optimaal ruimtegebruik, stadslandbouw, stadspark en ecologie. Dit bezoek wordt gecombineerd met Voedseltuin Rotterdam, een groente-

Dakpark Rotterdam.

en fruittuin van ruim 7000 m² midden tussen de oude havens. En laat het smaken, want we gaan het gezonde voedsel proeven in de grootste stadsboerderij van Europa, Uit je Eigen Stad.

4 september
Innovatieve combinaties tussen economie en ecologie (regio Noord)
Combinaties tussen economie en ecologie zijn volop in ontwikkeling. Zo is vorig jaar

Nieuw in 2015 inspirerende activiteiten voor (net-)werkende leden

De VVA organiseert jaarlijks zo'n acht excursies, waarbij meestal ook een lunch, netwerkborrel of diner inbegrepen is. Het zijn leuke uitstapjes waarbij je naast het bezoek aan een interessant project ook volop gelegenheid hebt om te netwerken en kennis uit te wisselen met andere VVA-leden. Maar: aan deze excursies deelnemen kost tijd. Voor veel VVA-leden een reden om niet te komen. Dat zien we graag anders! We willen dit jaar kijken of we slapende VVA-leden wakker kunnen schudden met korte activiteiten. Dit kunnen workshops zijn, lezingen of projectbezoeken. Inspirerende bijeenkomsten die je in het kader van je werk kunt bezoeken, waar je echt iets aan hebt. Gericht op (net-)werkende VVA-leden die kennis willen uitwisselen en geïnteresseerd zijn in de ontwikkelingen in hun vakgebied, maar hiervoor niet een hele (mid-)dag kwijt willen zijn. Het is de bedoeling dat enthousiaste VVA-leden deze bijeenkomsten zelf organiseren, met ondersteuning van de regiocoördinatoren. Randvoorwaarden voor een activiteit zijn:

- De activiteit kost vrijwel geen geld om te organiseren;
- Deelname is kosteloos maar de opgave is verplicht;
- In overleg kan er een korte netwerkborrel aan een activiteit gekoppeld worden, waarbij de VVA de eerste twee drankjes voor haar rekening neemt.

Heb jij een goed idee en kun je dat zelf regelen? Benader het VVA-bureau of één van de regiocoördinatoren om dit idee tot uitvoering te brengen. Ons telefoonnummers en mailadressen staan in het colofon.

het Groninger Verdienmodel ontwikkeld, waarbij een landbouwer ontwikkelruimte verdient als hij onder meer zijn areaal natuurvriendelijk inricht en beheert, en de omgeving betreft bij de planvorming. In de Veenkoloniën worden innovatieve landbouwprojecten uitgevoerd, zoals natte natuurbraak, akkerrandenbeheer en waterberging in combinatie met agrarische natuurontwikkeling. Langs de kust zijn proeven met zilte natuur en landbouw, worden plannen ontwikkeld voor dubbele dijken en is er bij de ontwikkeling van bedrijventerreinen steeds meer aandacht voor duurzaamheid en ecologie. Er speelt dus van alles! Wat we op deze excursie precies gaan doen is nog niet bekend, maar het onderwerp is de combinatie economie en ecologie.

18 september
Oostvaardersplassen (regio Oost)
De Nieuwe Wildernis kun je nu zelf beleven! De Oostvaardersplassen vormen een jong natuurgebied van zo'n 5600 hectare en zijn van internationaal belang als moeras- en overwintergebied voor vogels. Het droge gedeelte is een geschikt habitat voor grote

grazers zoals runderen, paarden en edelherten. Sinds 1999 bezitten de Oostvaardersplassen het Europees diploma voor natuurbeheer.

9 oktober
Brainport Eindhoven (regio Zuid)
Hans van de Wiel van provincie Noord-Brabant neemt ons mee aan de hand van het voorbeeldproject Brainport Eindhoven. We krijgen toelichting over de uitrol van aanpak van Groen Ontwikkelingsfonds Brabant GOB en over hoe 240 miljoen euro Essentgelden worden besteed aan natuur. Ook bezoeken we de locatie Brainport Eindhoven.

1^e helft november
Zandmotor bij Ter Heide (regio West)
De zandmotor is een uniek kustverdedigingswerk, waarbij de natuur zelf het werk doet. Het door zeestroming verspreide zand zorgt voor bredere stranden bij Den Haag. Daardoor ontstaat nieuwe natuur met zandplaten en kleine meertjes. Zeehonden zijn al waargenomen. Een sterk stukje kustverdediging en nieuwe natuur, die continu verandert.

Zandmotor. foto Aeriallive

‘Betrouwbaarheid, dat willen opdrachtgevers graag weer zien’

Al ruim veertig jaar zijn Reinier Smits en Joke Smits-Rinsma de drijvende krachten achter technisch bureau SmitsRinsma. Klein begonnen en uitgegroeid tot een niet meer weg te denken bedrijf. De afgelopen jaren dachten ze na over manieren om als meewerkende eigenaren een stap terug te doen. Met trots stellen ze de nieuwe dagelijkse leiding voor: Ritso Sikma, Danny Lubbers en Ivo Stevens.

‘We treden voor het eerst met deze boodschap naar buiten. We zijn er klaar voor’, zegt Reinier Smits. ‘Ritso, Danny en Ivo werken al respectievelijk 17, 15 en 11 jaar bij ons. De afgelopen twee jaren hebben ze zich ingewerkt om de leidinggevende taken over te nemen.’ Terwijl Reinier dit vertelt belt hij hen en even later schuiven ze aan de grote ovale tafel in hun statige pand aan de Zutphense IJsselkade. Veel zal er niet onder hun leiding veranderen. Doorgaan op de koers van

kwaliteit leveren staat voorop. SmitsRinsma biedt opdrachtgevers technische ondersteuning als deskundige gesprekspartner en als vertaler van creatieve ideeën naar praktische uitvoering van ontwerpen en beheer- en onderhoudsplannen. Reinier (68) en Joke (64) blijven als eigenaar op de achtergrond actief als meedenker en sparringpartner. Reinier krijgt zijn handen vrij om zich extra te verdiepen in vakliteratuur. ‘Denken kost net zoveel tijd als

vroeger, terwijl voor lezen en overdenken steeds minder ruimte is. Dat is de grootste bedreiging voor kwaliteit. Het geeft rust in de tent wanneer ik de vakliteratuur bijhoud en relevante zaken selecteer en doorgeef.’

Groei onontkoombaar
Een middelgrote onderneming is nooit hun ambitie geweest. De eerste achttien jaar werkten Joke en Reinier vanuit hun

woonboerderij in het Gelderse Laren met alleen een tekenaar en een typiste. Ideaal om flexibel te kunnen werken. Was het mooi weer, dan konden ze de tuin in om even te schoffelen. Joke deed de zaken, Reinier was de techniker. ‘Daar ligt mijn hart. Bestekken schrijven, tekenen en adviseren.’ De opdrachten namen toe. ‘We werkten ons drie slagen in de rondte. Het houdt een keer op wat je aankunt. Opdrachtgevers zeiden tegen ons: jullie moeten groeien. Grote opdrachten gingen al aan ons voorbij. Groei werd ons min of meer opgelegd.’ Ze namen personeel aan en verhuisden in 1991 naar de Markt in Lochem. De volgende stap was in 1998: verhuizing naar het huidige pand in Zutphen.

Na opleiding begint het
De eerste projecten voerden ze al uit in 1972 tijdens het laatste jaar van hun studie bij de Boskoopse Hogere School voor Tuin- en Landschapsinrichting (richting techniek). Reinier: ‘Zelfs tijdens ons eindexamen kregen we telegrammen – mobiele telefoons moesten nog worden uitgevonden – met de mededeling dat we onmiddellijk moesten bellen. Dan stond er ergens een kraan stil of zo. Hadden we gebeld, dan konden we weer verder met ons eindexamen.’

De opleiding vormde een uitstekende basis voor hun bedrijf, vooral door de praktische stages met de voeten in de klei. ‘Maar’, vult Joke aan, ‘we hebben net na de opleiding nog hard moeten studeren. We moesten zeker weten dat onze adviezen goed waren.’ Reinier vult aan: ‘Het is niet zo dat je het wel redt met informatie opzoeken. Zit je in een bouwvergadering en de aannemer stelt een vraag, dan moet je kennis paraat hebben. Je kunt maar één keer zeggen: dat zoek ik op. De nachten voor een bijeenkomst waren we ons aan het voorbereiden. De enige manier om te kunnen vlammen.’ Dat principe geldt nog altijd, vindt Reinier. ‘Als pasafgestudeerde heb je naast basiskennis en -kunde ook intensieve begeleiding nodig. Na minstens vijf beroepsjaren kun je spreken van verworven kennis – kennis die betrouwbaar en degelijk is. Pas dan kun je redelijk zelfstandig werken, dat wil niet zeggen dat jongeren die heel talentvol zijn niet op hoog niveau kunnen acteren.’

Contact met hogeschool
De lijnen met de opleiding zijn altijd kort gebleven. Jaren zat Reinier in de werkveld-

adviescommissie en bij SmitsRinsma lopen altijd stagiairs rond. ‘We hebben er zo’n 80 à 100 gehad. Velen komen we weer in het werkveld tegen. Is het niet als aannemer dan is het wel als opdrachtgever.’ Ze zouden het bijna vergeten te noemen. Hun zoon Gerrit-Jan is gastdocent voor tweedejaars deeltijdstudenten management buitenruimte en begeleider bij (eind)opdrachten. Hij trad min of meer in hun voetsporen. Van jongs af aan toonde hij grote interesse in planten. Na de middelbare tuinbouwschool in Frederiksoord doorliep hij de opleiding Tuin- en Landschapsinrichting, richting management buitenruimte bij Hogeschool Van Hall Larenstein. Bij SmitsRinsma is hij de groenspecialist en de ETT-er (European Tree Technician). ‘Dat terwijl ik altijd heb geroepen dat ik nooit het bedrijf in zou gaan. Ik wilde mijn eigen weg gaan bewandelen. Maar er lag toen ik afstudeerde een grote beheeropdracht in Leidscheveen voor gemeente Den Haag, waar Reinier geen mensen voor had. Vanuit een tevreden opdrachtgever kon ik gelijk door naar een soortgelijke veel grotere opdracht voor Ypenburg.’ Gerrit-Jan bleef, maar de ambitie om als eigenaar naast zijn ouders te gaan staan heeft hij nog niet. ‘Ik voel me comfortabeler bij een rol als vakman.’

Naam Reinier Smits en Joke Smits-Rinsma
Bedrijf SmitsRinsma
Vestiging Zutphen
Medewerkers 15
Opleiding Reinier Middelbare Tuinbouwschool in Boskoop, richting tuinaanleg (1969), Hogere School voor Tuin- en Landschapsinrichting in Boskoop, richting techniek (1972)
Opleiding Joke Hogere School voor Tuin- en Landschapsinrichting in Boskoop, richting techniek (1972)

→
www.smitsrinsma.nl
Reinier Smits is actief op LinkedIn
Zoon Gerrit-Jan is actief op LinkedIn en Twitter

Betere tijden
Tot 2010 merkte SmitsRinsma niets van de economische recessie. ‘Maar we wisten dat het zou komen’, zegt Reinier. Eind 2012 was het zover. ‘We hebben pijnlijke maatregelen moeten treffen en afscheid van vijf mensen genomen. De markt trekt nu weer iets aan. We hebben 2014 met zwarte cijfers kunnen afsluiten. We zijn er nog niet, maar er is zicht op betere tijden. Er is nog steeds geld voor de openbare ruimte en bijzondere dingen. En bij herinrichtingsprojecten moeten wel eens jeugdzondes worden opgelost. Elke generatie heeft recht op zijn eigen fouten maar het te pas en te onpas toepassen van dezelfde grijze gezaagd en gevlamd Chinese natuursteen in de openbare ruimte wordt de jeugdzonde van deze tijd, voorspelt Reinier. ‘Nederland heeft al last van vergrijzing, dan moet je de openbare ruimte er ook nog niet eens mee gaan belasten. Maak kleurrijke pleinen, kleurrijke stadscentra waarbij het gebakken materiaal en de warme tinten van behakt natuursteen die er al was, de toon zetten. Op dat grijze zijn we over tien jaar uitgekeken. Intussen ligt er een materiaal dat honderd jaar meegaat.’

Een spannende ontwikkeling vinden Joke en Reinier het ontstaan van netwerkachtige organisaties van zzp’ers met kennis en kunde. ‘Ik ben benieuwd hoe die markt zich gaat ontwikkelen. Het is boeiend. Zzp’ers kunnen als ze een vuist maken een substantieel deel van de markt gaan bedienen.’ SmitsRinsma ziet ook kansen voor zichzelf met de flexibele inzetbaarheid van zzp’ers en kleine bedrijven. ‘Wij werken ook steeds vaker op een netwerkachtige manier en schakelen mensen op projectbasis in; geotechniekers, watertechnologen bijvoorbeeld en deskundigen die bij lastige aanbestedingen onze EMVI-criteria kritisch tegen het licht houden. Kennis moet je delen.’ Zo beweegt SmitsRinsma mee. Als middelgroot bureau ziet ze een eigen plek naast grote ingenieursbureaus. ‘Wij zijn van het degelijke gildeprincipe, van leerling, meester en gezel en willen faciliteren tot op het bot. Die betrouwbaarheid, dat willen opdrachtgevers de laatste tijd graag weer zien.’

TEKST RIA DUBBELDAM
FOTO WIM VAN HOF / GAW.NL

‘Houd je van natuur en dieren, koop dan een tv!’

‘Het houden van exotische dieren is nergens voor nodig’, maakte Midas Dekkers duidelijk tijdens een bomvol Helicon Café op 11 december met als thema een exoot op schoot – het houden van wilde dieren ten behoeve van educatie en recreatieve doeleinden in relatie tot dierenwelzijn.

‘Ben je een dierbeschermster dan moet je geen exoten willen houden, omdat het ‘zielig’ is. Ben je natuurbeschermster, dan moet je het niet doen omdat het slecht is voor de natuur. Houd je van natuur en dieren, koop dan een tv! Nergens krijg je de natuur mooier te zien.’ Ondertussen ziet Dekkers ook de keerzijde van die tv. De dieren die te zien zijn, willen mensen in huis

halen; gewone huisdieren maar ook exotische. ‘We houden steeds gekkere dieren: dieren die niet te aaien zijn, die bijten of die zelfs gevaarlijk zijn. Hoe halen mensen het in hun hoofd’, vraagt Dekkers zich af, om vervolgens zelf het antwoord te geven.

‘Mensen vinden exotische dieren mooi! Onze eigen inheemse zoogdieren zijn saai; grijs of bruin. Ook zijn er mensen waarvoor geldt hoe moeilijker het is om voor een dier te zorgen, hoe leuker ze het vinden.’ En dan is er zoiets als machtswelust. ‘Speel je graag de baas, dan neem je een hond óf een exoot. Maar met een slang om je nek maak je indruk. Je laat anderen zien dat je ook de baas bent van erg enge dieren’, waarmee hij verwijst naar optredens van Freek Vonk. Dekkers vindt het lastig om collega’s af te vallen, maar zegt hij: ‘Ik zie het met lede ogen aan. Ik dacht dat we de afgelopen eeuw onze macht over de dieren wel genoeg hebben gedemonstreerd. Bovendien stimuleert het mensen om exoten aan te schaffen, waarmee we problemen in huis halen.’

Gedomesticeerde soorten

Het is volgens hem niet voor niets dat we maar een paar soorten gedomesticeerde diersoorten hebben. Van de 21 miljoen diersoorten zijn er maar echt 25 die zich aan onze leefomgeving hebben aangepast en het leuk vinden om bij mensen te zijn. Een paar soorten vindt het ook in huis prettig: hond, kat en cavia, en dan heb je het ongeveer wel gehad.

Zijn conclusie: het is belangrijk keuzes te maken welke dieren we kunnen houden en welke niet, en ook in welke omgeving. Zolang we natuur en cultuur goed scheiden, is er weinig aan de

hand met dierenwelzijn. Het gaat daarom mis bij de Oostvaardersplassen, vindt hij. Doordat we er gedomesticeerde dieren hebben uitgezet, zaden we ons op met het dilemma. Behandelen we het gebied als natuur, waar sterfte nu eenmaal bijhoort? Of is het cultuur, ofwel gaat het om gedomesticeerde dieren waarvoor wij mensen een zorgplicht hebben en moeten bijspringen als de dieren het moeilijk hebben?

Dierentuinen

In de discussie na zijn lezing met Helicon-studenten komen de nodige vragen over exoten in dierentuinen. ‘Gelukkig gaat het beter met de diervriendelijkheid in onze dierentuinen’, reageert Dekkers. ‘Maar er is één groot probleem. Dierentuinen zeggen een aantal functies te vervullen: educatie, recreatie, wetenschap en natuurbescherming. Een dierentuin is niet de beste omgeving voor natuurbescherming als er ook kinderen rondrennen. Mijn pleidooi is om voor wetenschap en natuurbescherming gespecialiseerde dierentuinen te maken en daarnaast tuinen voor educatie en recreatie. Een voorbeeld van waar het compleet uit de hand loopt, is het Dolfinarium. Daar worden onder het mom van wetenschap dieren gehouden, terwijl het in een weerszinnekkende circus is ont-aard. Als je een lijst zou maken van dieren die niet in een dierentuin thuishoren, omdat je ze niet de goede omstandigheden kunt bieden of geen bijdrage levert aan de instandhouding van de soort, dan staat de dolfijn bovenaan.’

TEKST RIA DUBBELDAM FOTO’S JACQ TOP EN MAURICE LEMMENS/
HELICON MBO VELP

In de discussie met Midas Dekkers kwam geregeld de Positieflijst zoogdieren aan de orde, de huisdierenlijst die aangeeft welke dieren mogen worden gehouden. Inmiddels is die lijst na twintig jaar overleg vastgesteld en met ingang van 1 februari 2015 ingevoerd. Van de ongeveer driehonderd verschillende zoogdiersoorten die als huisdier gehouden worden, zijn ongeveer honderd zoogdieren op de lijst terechtgekomen, waaronder ook soorten die alleen onder bepaalde voorwaarden mogen worden gehouden.

Wanneer is het carnaval?

De redactie van het VVA Magazine heeft mij gevraagd of ik dit jaar columns wil schrijven. Voor mij een grote uitdaging om te proberen. Eerst even een korte introductie over mezelf. Veertig jaar geleden ben ik afgestudeerd in Velp richting Bosbouw en rentmeesterij. Ik woon in Zuid-Limburg samen met mijn vrouw in een historisch pand waar we 25 jaar lang aan hebben verbouwd. Binnenkort ben ik erkend lid van de grote grijze golf die Nederland overspoelt. Vanuit mijn opleiding ben ik geboeid door projecten met een langjarig karakter. Mijn kijk conflicteert met de toenemende cultuur van korte termijn denken. Als voorbeeld zeg ik dat ik in periodes van veertig jaar denk, terwijl de opdrachtgever maximaal vier jaar vooruit kijkt. Ziehier het thema voor het komende jaar, waaromheen ik mijn columns zal spinnen.

Half februari was het weer vastelaovend (carnaval) met optochten onder een stralend zonnetje. Tevereden bezoekers en wagenbouwers, die een half jaar lang aan hun praalwagens hebben gewerkt. Carnaval is het feest van samen genieten, de draak steken met de dagelijkse beslommingen. Natuurlijk is een glas bier, liefst lokaal gebrouwen, een belangrijk middel om het goede resultaat te bereiken. Op dinsdagavond 12 uur stierf de laatste noot uit en daarmee was het feest formeel voorbij. Was dat het einde van het carnaval dit jaar?

Ik sla de provinciale krant open en bekijk onder meer het regionale nieuws. Een artikel over een lokale wethouder die samenwerking met het bedrijfsleven misschien wat teveel persoonlijke invulling geeft. Twintig jaar geleden werd opgeroepen een betere samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven na te streven. De wethouder heeft zich met hart en ziel op deze uitdaging gestort.

Het OM stelt dat bestuurders zich nooit zo mogen opstellen. Een bestuurder moet onberispelijk gedrag vertonen. Wanneer dit niet gebeurt, dan weg ermee. Als ik omkijk dan zie ik veel lege bestuurszetels.

Een ander krantenartikel, heel carnavalesk ondanks de persoonlijke drama’s die zijn ontstaan. Een medewerker van een waterleidingbedrijf maakt een inschattingsfout die het bedrijf voor € 30.000,- benadeelt. Vele procedures verder is de voorlopige tussenstand bijna 1,5 miljoen euro aan onkosten. Uitgaven die nodig zijn om de waarheid boven water te krijgen, zo reageert het bedrijf in de krant. Was het niet goedkoper geweest als de directie een direct gesprek had gehad over deze zaak, denk ik dan. Of had samen aan een nieuwe praalwagen gebouwd, een veel goedkopere oplossing. Dit jaar is het wel een heel bijzondere carnaval.

GERARD ULIJN

VVA Magazine introduceert een nieuwe rubriek: de column. VVA-leden worden hiervoor uitgenodigd om te reflecteren op ontwikkelingen in hun vakgebied. Dit jaar pakt Gerard Ulijn de uitdaging op.

‘Zolang we natuur en cultuur goed scheiden, is er weinig aan de hand met dierenwelzijn. Het gaat daarom mis bij de Oostvaardersplassen’

Functional foods: een gezonde trend

Veel mensen eten snel, onderweg, koken met de magnetron en halen af. Om toch gezond te eten, is het menu aan te vullen met vitaminepillen, voedingssupplementen en/of functional foods, voedingsmiddelen waarbij een bestanddeel is toegevoegd of juist is verwijderd om de gezondheidswaarde van dat product te verbeteren. Boter met extra vitamine, cholesterolverlagende halvarine, melk calcium+ en yoghurt of brood met extra vezels. Is dit soort voeding niet meer weg te denken op het menu, hoort het er nu eenmaal bij? Is het een uitkomst bij gezondheidsproblemen, voorkomt het onnodige ziektekosten? Of schiet de trend langzamerhand door en moeten we maar weer terug naar gezond en gevarieerd eten volgens de aloude Schijf van Vijf?

Reacties

Sandra Boom
MBCS Bosbouw, 1996
Momenteel in de Ziektewet

‘Als ik terug kijk op de tijd toen ik nog in het arbeidsproces zat, kookte ik wel eens niet voor mijzelf. Ik vulde dit dan niet aan met vitamineproducten of andere extra voedingsmiddelen. Als ik wel zelf kookte dan meestal voor een paar dagen. Het teveel aan rijstmaaltijden, stampotten of pastamaaltijden deed ik dan in porties in de diepvries. Zo had ik als ik even weinig tijd of geen zin had in koken toch een gezonde maaltijd op tafel. Ook at ik meestal een keer in de week een

maaltijdsalade die ik zelf klaarmaakte, boordevol vitaminen en dagelijks fruit. Op die manier staat er toch snel iets op tafel. Ik vind snel eten er niet bij horen, want gezond eten en gevarieerd en met mate is heel belangrijk. Denk aan de kans op hart- en vaatziektes en obesitas in onze samenleving met alle gevolgen van dien.’

Annemarie Kruize
Internationale Agrarische Handel, 2004
Verkoper biologische groentezaden bij De Bolster

‘Hier in West-Europa daalt de consumptie van groente en fruit per hoofd van de bevolking nog steeds jaarlijks in een hard tempo. Dit terwijl de voedingssupplementenindustrie overuren draait en ook welvaartziektes zoals obesitas nog altijd toenemen. Groente- en fruitprijzen staan onder druk, terwijl er zonder moeite een hoog bedrag wordt neergelegd voor een potje pillen, een poedertje of een light product. Naar mijn mening moeten we terug naar de basis en dat is puur eten in combinatie met beweging. Dat bijvoorbeeld bruin brood ook echt vezels

bevat, en geen wit brood is met een bruin kleurtje. Het mooie is dat we in een land wonen waar het aanbod van groente en fruit enorm is en er kookboeken genoeg zijn om de heerlijkste gerechten te bereiden! En dat hoeft allemaal geen uren meer te duren, want je hebt met de druk op één knopje al vuur, die koe is al geslacht en de groentes zijn als je wilt zelfs al voorgesneden. Prima als iemand een extra voedingssupplement wil nemen, maar naar mijn mening moet dat niet de basis van je dagelijkse dieet zijn.’

Reijer Knol
HBCS, Bosbouw, 1973
Districtshoofd en boscoloog bij Staatsbosbeheer
1974-2006, gepensioneerd

‘Mijn lichaam heb ik maar één keer gekregen. Wil ik er zonder al te veel problemen de statistische leeftijd mee bereiken, dan moet ik er goed voor zorgen. Hoe doe ik dat? Wat is er goed voor mijn lichaam en psyche? De magnetron, bewerkt voedsel, uit de grond gejaagde groenten, bestrijdingsmiddelen, ingeblikt, ingevroren, in zakjes voorgesneden al of niet al dagen oud, ons drinkwater en vlees met hormonen en medicijnen? Nee dus... Ik gun mijn lichaam en psyche het beste binnen mijn eigen mogelijkheden zoals gevarieerd eten van biologisch geteeld voedsel, zelf koken,

geen bewerkt voedsel eten, ervan genieten...enzovoorts. Het is niet altijd mogelijk en een pizza op zijn tijd smaakt o zo lekker. Het gaat erom dat ik mijn best doe en mijn lichaam het beste gun. Ook de voedingssupplementen waarvan ik weet dat de halve mensheid daar een chronisch gebrek aan heeft en die ik met de beste wil van de wereld niet via mijn voeding kan aanvullen. ‘Laat uw voeding uw medicijn zijn en uw medicijn uw voeding.’

René Honkoop
Agroproductkunde, 1999
Werkzoekend

‘Wat betreft een gezonde trend denk ik dat we terug naar de basis moeten gaan. Gewoon driemaal daags goede voeding eten. Vooral een goed ontbijt als start van de dag is essentieel lijkt me. En over de hele dag gevarieerd eten vind ik heel belangrijk. Dit leidt ertoe dat je automatisch terug gaat naar de Schijf van Vijf. In hoeverre is functional foods een gezonde trend? Iets wat iets natuurlijk vervangt is niet per definitie gezonder. Al die toevoegingen vervangen immers wat op een natuurlijke manier niet meer tot ons komt. Ik ben de mening toegedaan dat een hoop van

die vervangers en aanvullingen zelfs minder gezond zijn. We nemen ze vaak onbewust, maar ik denk ook vaak bewust, tot ons. Maar we leven in een consumptiemaatschappij, waarbij gemak belangrijk is. Ik kies zelf ook best vaak voor gemak en lang niet altijd voor gezond... eerlijk is eerlijk. Misschien toch maar gaan veranderen!’

Iwan van Straalen
‘t Vanc, Natuur- en Milieutechniek, 1996
4^e jaars deeltijd Realisatie Tuin- en Landschapsarchitectuur
Werkvoorbereider/calculator bij Stadswerk072

‘De hedendaagse maatschappij lijkt te draaien om snelheid. Naast snel internet, snelle programmatuur en snelle producties willen wij ook snelle maaltijden op tafel. Een gevolg van deze snelle maaltijden en de snelle producties is dat diverse levensmiddelen minder vitaminen en mineralen bevatten dan in vroegere tijden. Voedingssupplementen en/of functional foods lijken een goede aanvulling om de benodigde voedingsstoffen toch binnen te krijgen. Hoever moeten we echter daarin doorgaan? Is straks een enkele pil voldoende voor de dagelijkse voedingsbehoefte? Kunnen ouders dan terecht vertellen dat de melk uit een fabriek

komt en hun kinderen straffen dat ze geen toetjespil krijgen als ze niet hun maaltijdpil doorslikken? Een bijkomend voordeel kan zijn dat we, indien we deze pil volledig chemisch fabriceren, de gehele wereldbevolking van voedsel kunnen voorzien. Maar betekent dit dat eeuwenoude cultuurhistorische elementen en gebruiken zullen verdwijnen en het bekende Hollandse landschap zal veranderen? Misschien moeten we voedingssupplementen en functional foods als een aanvulling blijven zien, maar daarnaast vooral ook de biologische landbouw stimuleren en ons voedingspatroon verbeteren.’

Marika Kerstens
Tuin- en Landschapsinrichting, 1989
Adviseur openbare ruimte bij Gemeente Amstelveen

‘Functional food wordt ingehaald door superfood. Het lijkt net of ik de laatste tijd niks anders hoor. Het is een hype, best kostbaar, niet voor iedereen weggelegd en de prijs van vogelvoer is verdriedubbeld. De Schijf van Vijf is achterhaald, maar is functional food of superfood de oplossing? In een opwelling ging mijn man aan de groentesmoothies, ook zevenblad kon erdoor. Mijn tuin staat vol met zevenblad, dus een voordelige actie, een soort win-win-win. De opwelling duurde een week, het zevenblad staat er nog. Ik vind het een kunst om alle zoet- en vetverleidingen te weerstaan

en in mijn zittend bestaan niet kogelrond te worden. Ik probeer niet teveel en afwisselend te eten en genoeg te bewegen. Sinds ik weet dat boerenkool een superfood is, serveer ik deze onder die noemer. Het smaakt er niet minder lekker van. Het liefst eet ik aan tafel, mijn mannen liever op de bank, dus ik heb een missie. Een gezonde trend en mijn advies: vooral gezellig samen boerenkool blijven eten.’

Waterzuivering zorgt voor circulaire economie

Uit afval energie opwekken is in. In de rioolwaterzuiveringsinstallatie in Apeldoorn gebeurt dit gelijktijdig met het zuiveren van afvalwater. Uit het vrijkomende slib worden elektriciteit en warmte geproduceerd, waarmee de naastgelegen woonwijk Zuidbroek haar voordeel doet. Tijdens de VVA-excursie naar Apeldoorn werd ingegaan op dit proces.

Veel mensen hebben nog nooit een rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) bekeken. Terwijl het een erg belangrijk onderdeel is van het leven van alledag. Misschien is dat wel de reden dat zich maar liefst 35 personen, waaronder 1 lid van alumnivereniging Aristaeus van Hogeschool VHL uit Leeuwarden, hebben aangemeld voor deze excursie op vrijdag 30 januari. Maar waarschijnlijk ook om te zien hoe een RWZI

meer doet dan water zuiveren. Steeds vaker zijn het tevens energie- en grondstoffenfabrieken. Wat de deelnemers niet weten is dat de excursie op een bijzonder moment plaatsvindt. Het is namelijk de eerste week dat de nieuwe slibverwerkingsinstallatie (Thermische Druk Hydrolyse) in werking is, vertelt Mark Verheij, beleidsmedewerker bij Waterschap Vallei en Veluwe. 'In Amersfoort gaan we nu ook de RWZI omvormen, maar daar zijn we nog minder ver. Daar zie je nu niet meer dan een gat in de grond.'

Van influent naar effluent
Het zuiveren van afvalwater en het opwekken van energie is een ingewikkeld en langdurig proces met veel stappen, legt Verheij uit. 'Als het influent, het verontreinigde water, bij ons binnenkomt, verwijderen wij eerst het 'roostergoed' zoals bladeren, blikjes, zand en plastic. Dit afval gaat naar de vuilverbranding en het zand

Een kijkje in de regiekamer.

bijvoorbeeld naar de wegenbouw. De volgende stap is de voorbezinktank, waarin het water een aantal uren verblijft en olie en vet een drijfslaag op het water gaan vormen. De drijfslaag wordt regelmatig door een loonwerker verwijderd. Dat is goedkoper dan automatiseren.' Verheij vervolgt: 'De zwaardere delen die naar de bodem zakken, verlaten in het midden de voorbezinktank. Dit is het slib wat gaat dienen voor de energieopwekking. Het overgebleven water wordt afgevoerd naar de actiefslibtank voor de biologische zuivering. Bacteriën zuiveren de zuurstofbindende stoffen, zetten stikstof om naar het onschadelijke stikstofgas en slaan veel fosfaat op. Zo'n veertig procent van het fosfaat wordt teruggewonnen en onder andere omgezet in vaste korrels, waarna het op de markt komt voor bijvoorbeeld de landbouw. Het overgebleven effluent, het schone water, wordt geloosd op de IJssel.'

Hogedrukpan
Terug naar het slib. Eerst wordt er nog een flinke hoeveelheid

water aan onttrokken. Dit water wordt toegevoegd aan het binnenkomende rioolwater, zodat het verhaal daar weer van voor af aan begint. Het onvergiste slib gaat voor een deel naar het allernieuwste deel van de zuivering, een soort hogedrukpan waar ook de meest complexe verbindingen worden gebroken. Dit proces levert extra elektriciteit op, die behalve voor eigen gebruik ook wordt geleverd aan het elektriciteitsnet. Op jaarbasis wordt 16 miljoen kilowattuur opgewekt. 'Door de opgewekte elektriciteit zijn de investeringskosten van de hogedrukpan binnen redelijk korte termijn eruit. In het gunstigste geval na een jaar of zeven', aldus Verheij. Het gekraakte slib wordt samen met het slib uit de voorbezinktanks vergist tot biogas en opgeslagen in een tank, waarvan de bovenkant bol staat van de druk binnenin. Sommige deelnemers zien het daardoor aan voor een circustent! Het gewonnen gas wordt grotendeels omgezet in elektriciteit en warmte,

Actiefslibtank waar de biologische zuivering plaatsvindt.

waarmee de zuiveringsinstallatie haar processen gaande houdt. Een deel van de geproduceerde warmte komt ten goede aan de nieuwe woonwijk Zuidbroek die op termijn 3000 huishoudens moet gaan tellen. Met deze warmte konden wijkbewoners in de zomer van 2014 vier maanden het huishouden runnen.

Nereda-technologie
Waar in Apeldoorn voor elke processtap nog afzonderlijke tanks zijn aangelegd, maakt de zuivering van Epe gebruik van de Nereda-technologie. Bij het Nereda-proces komt vuil rioolwater in een tank met slibkorrels. Deze korrels bevatten dezelfde bacteriemassa als bij een normale zuivering. De massa wordt belucht en gemengd en de bacteriën doen hun werk. De slibkorrels bezinken sneller dan de slibvlokken die zich vormen bij een klassieke waterzuivering, waardoor het hele proces in één tank kan plaatsvinden. Verheij geeft op een overzichtsfoto van de RWZI in Apeldoorn aan welke tanks door de Nereda-technologie zouden verdwijnen. Een halvering van het perceel blijkt haalbaar. De zuivering in Epe, die in 2012 werd geopend door toenmalig prins Willem-Alexander, trekt veel bekijks uit de gehele wereld. Inmiddels is de technologie ook in gebruik bij zuiveringen in Garmerwolde en Vroomshoop en is het verkocht aan diverse landen.

Buienradar
Om alle processen op een zuiveringsinstallatie goed te laten verlopen is controle nodig. Dit gebeurt vanuit het commandocentrum op het terrein, de regiekamer. Acht uur per dag zit hier iemand om alle 16 zuiveringsinstallaties die het waterschap Vallei en Veluwe rijk is in de gaten te houden. Buiten kantooruren waarschuwt een "automatische piloot" de technische dienst met een SMS als er iets aan de hand is op één van de installaties. In geval van nood kunnen zelfs alle zuiveringsinstallaties tegelijk stilgelegd worden. Tijdens het bezoek aan de regiekamer valt op dat naast de controleschermen ook een scherm is opgehangen met Buienradar. Verheij legt uit dat hiermee beter zicht is op hoeveel water de RWZI te verwerken krijgt. 'Op droge dagen gaat er zo'n 40.000 kuub water door de installatie. Tijdens zware buien kan dit oplopen tot 230.000 kuub. Dit komt omdat er in Apeldoorn nog niet overal een gescheiden watersysteem is. Regenwater loopt zo het riool in. Dit heeft echter nooit tot grote problemen in de installatie geleid. Zien we op Buienradar een bui komen, dan zorgen we ervoor dat de installaties op volle kracht werken.'

TEKST EDWIN VRIEZEN
FOTO'S OTTO VAESSEN

Bunker waar het afvalwater op hoogte wordt gebracht, zodat het daarna onder vrij verval door de hele installatie kan lopen.

Wij zoeken kansen

Marcel Bonder
Natuur- en Landschapstechniek

Als ecooloog zoek ik een nieuwe uitdaging in Limburg. Met mijn 16 jaar ervaring stel ik adviezen op, waarbij zowel de opdrachtgever als de natuur er beter van worden. Ik heb ervaring in de toetsing van (bouw)projecten op de groene wet- en regelgeving, het opstellen van natuurbeheerplannen en kennis over ruimtelijke planologie. Mijn gedegen vakkennis kan ik omzetten naar toe-

gankelijke rapporten voor iedereen. Ik ben gedreven en vasthoudend, als ik iets wil dan lukt dat. Door efficiënt werken, kwaliteit leveren en meedenken met mensen geef ik vertrouwen. Als nevenactiviteit ben ik raadslid in de gemeenteraad van Maastricht. Ik zit 6 jaar in de politiek en ben gespecialiseerd in duurzame energie. Dankzij mijn brede kennis en ervaring ben ik meer dan een ecologische duizendpoot.

Ben ik degene die past in uw team of wilt u meer van mij weten, neem dan contact op via 06-10885330 of marcelbonder@live.nl. Kijk op mijn LinkedIn-profiel voor meer informatie.

Geert Jansen
Bos- en Natuurbeheer

Juli 2014 ben ik afgestudeerd in Bos- en Natuurbeheer met specialisaties in vastgoed- en grondtransacties en natuur- en landschapstechniek. Gedurende de opleiding is duidelijk geworden dat je voor het creëren van landschappen een plan nodig hebt en om deze uit te voeren grond nodig is. In het proces van het creëren van een landschap wil ik graag een

bijdrage leveren, bij voorkeur als (junior) grondzaken/rentmeester. Ervaring heb ik opgedaan tijdens mijn stage en werkzaamheden op de afdeling grondzaken van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. Hier heb ik me bezig gehouden met het opstellen van (ver)koop-, ruil-, pacht- en zakelijk recht overeenkomsten, het voeren van gesprekken met particulieren en het afhandelen van lopende zaken. Ik ben leergierig, gedreven en kan alleen maar ook in een team goed werken. Graag kom ik in contact met werkgevers die een gedreven starter een kans willen bieden zich te ontwikkelen. U kunt contact met me opnemen via: geert.jansen@hotmail.com, 06-43827142, <http://nl.linkedin.com/in/giljansen>

AGENDA

24 april
Voorjaars-ALV
VVA-leden zijn welkom vanaf 9:00 uur in restaurant Het Landgoed, Lagemierdseweg 3, 5085 NC Esbeek. De vergadering begint om 9.30 uur. Aansluitend aan de vergadering is er voor geïnteresseerden een excursie over natuurbegraafplaatsen. Opgave bij het VVA-bureau.

april-november
VVA-excursies
Zie pagina 18-19.

VHL Trainingen & Cursussen

Alle cursussen en trainingen worden – tenzij anders vermeld – gehouden in Velp. Meer informatie: VHL Trainingen & Cursussen, Nicole Arentsens, 026-3695640, infotc@wur.nl, www.hogeschoolvhl.nl/TenC

start 7 april
Cursus Integraal Waterbeheer
Water legt een grote claim op onze ruimte, terwijl ook andere functies eisen stellen aan het watersysteem. De randvoorwaarden botsen vaak. Redenen te over om watersystemen goed te bekijken.

woensdag 15, 22, 29 april
Cursus Grondwaterhydrologie en bronbemaling
Aannemers, ingenieursbureaus en overheden hebben te maken met de waterhuishouding rond bouwputten en dus met geohydrologische aspecten van de bodem, zoals de bodemopbouw en de vertaling daarvan in doorlatende en waterremmende lagen.

De cursus besteedt aandacht aan een aantal methoden die de doorlatendheid kwantitatief bepalen.

mei-juni
Vierluik bodem, cultuurlandschap, hydrologie en ecologie van Nederland
12 mei: Bodem van Nederland in één dag
26 mei: Cultuurlandschap van Nederland in één dag
9 juni: Hydrologie van Nederland in één dag
16 juni: Ecologie van Nederland in één dag
Je kunt je voor elke dag afzonderlijk opgeven, maar natuurlijk ook het hele vierluik volgen.

vrijdag 22 mei
Open dag Masteropleiding Project- en Procesmanagement deeltijd
Techniek in de groene leefomgeving wordt gekoppeld aan project- en procesvaardigheden. De opleiding richt zich op je persoonlijk functioneren in combinatie met beleidsmatig denken. Deelname is kosteloos. Aanmelden kan t/m 18 mei d.m.v. een e-mail met NAW-gegevens te sturen naar infotc@hogeschoolvhl.nl o.v.v. “open dag master”.

VVA-leden krijgen 20% korting op de korte cursussen en 10% korting op de post hbo-cursussen.

WERKEN IN DE FOOD
www.iso-point.nl
info@iso-point.nl
078-30 31 680

Personeel voor Kwaliteit, Food, Veiligheid, Arbo en Milieu

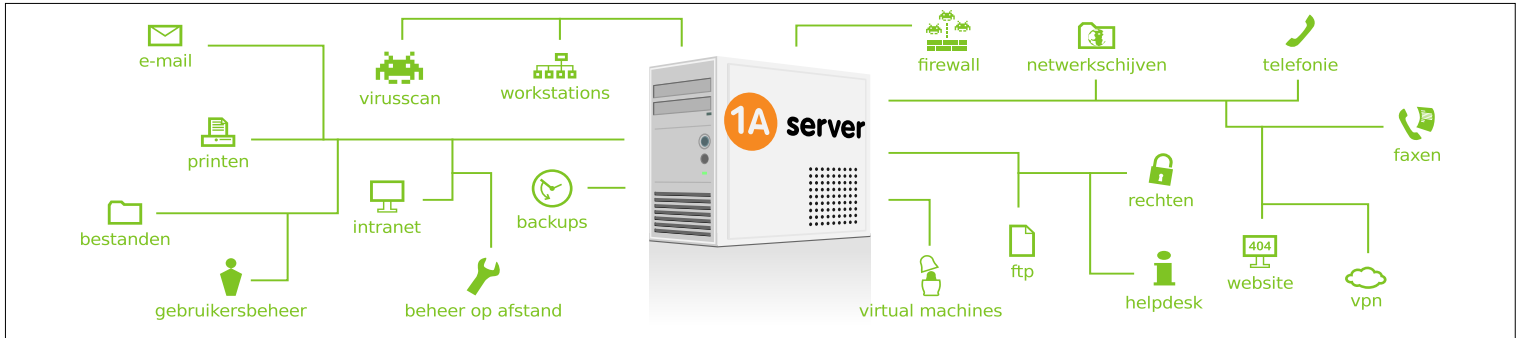

Detachering Werving & Selectie

Ecologie
Rentmeesterij
Ruimtelijke ordening
Plattelandsontwikkeling
Landschapsarchitectuur
Hydrologie
Cultuurtechniek
Erfgoed

www.vanbuiten.nl
verbindt mens en werk

Uw IT helemaal geregeld voor een vaste prijs

Ook uw bedrijf verdient een goed werkend computernetwerk dat 100% beschikbaar en veilig is. U wilt zich geen zorgen maken over de back-ups van bestanden en het managen van gebruikers. U heeft genoeg van de oplopende kosten van hardware, software en onderhoud van uw netwerk. U staat ervoor open om over te stappen op een beheerde totaaloplossing die afgestemd is op uw specifieke situatie, die u volledig ontzorgt, u zekerheid en veiligheid biedt en die gefundeerd is op innovatieve technologie met de garantie dat die altijd bij de tijd blijft.

Waarom Bokxing IT?

- Geen investeringskosten
- Vast maandelijks bedrag
- Groeit met uw bedrijf mee
- Bespaar tot 50%
- Duurzame keuze
- Al meer dan 10 jaar ervaring

Met Bokxing als IT-partner kunt u zich concentreren op de kern van uw bedrijfsactiviteiten. Bij Bokxing IT is uw computernetwerk in goede handen.

Kijk op www.bokxing-it.nl of bel 088-0016400 voor meer informatie.

www.bokxing-it.nl

INGENIEUS & INNOVATIEF

Denk jij ook groen?

Voor onze vestiging Amsterdam (regio Noord-Holland) zijn wij per direct op zoek naar een klantmanager.

Van der Tol is een toonaangevend hoveniersbedrijf met specialismen op het gebied van groenprojecten, daktuinen en biodiversiteitontwikkeling. Wij zoeken een klantgerichte en gedreven klantmanager.

Klantmanager (m/v)

Als klantmanager weet je in jouw regio bestaande en potentiële relaties aan je te binden en uit te bouwen. Je bent het gezicht van Van der Tol. Je genereert zelfstandig aanleg- en onderhoudsprojecten. Op basis van vastgestelde doelstellingen ben je direct verantwoordelijk voor omzetgroei. Binnen onze organisatie behartigt je de belangen van je klanten op basis van adequaat, doel- en oplossingsgericht relatiebeheer. Jouw motto: “de klant staat centraal”.

Wij vragen

- HBO werk- en denkniveau met achtergrond in het groen
- Uitstekende communicatieve en commerciële vaardigheden
- Minimaal 5 jaar commerciële werkervaring
- Scherp strategisch inzicht
- Representatief, gedreven en flexibel
- Beheersing Nederlandse taal in woord en geschrift
- Woonachtig in of rond provincie Noord-Holland
- Rijbewijs B

Wij bieden

- Een goed salaris en 13^e maand
- Doelstelling gerelateerde bonus
- Prima secundaire arbeidsvoorwaarden
- Auto van de zaak

Interesse?

Schrijf of mail jouw CV en motivatie naar: Van der Tol Groep b.v., t.a.v. Myra Waagemakers, Hoofd PZ, Postbus 9349, 1006 AH Amsterdam. Email: mwaagemakers@vandertolgroepbv.nl

Van der Tol
denkt groen

www.vandertolbv.nl

Hogeschool
VHL
University of Applied Sciences

6-daagse praktijkcursus Landschapsecologie in het terreinbeheer

Kennis van relaties tussen landschap, bodem, water en vegetatie.

Praktische kennis over de opbouw en het functioneren van het landschap en de natuur is essentieel bij het signaleren en oplossen van beheervraagstukken. Het begrijpen van de landschapsecologische relaties vormt daarbij de basis. Bij de inrichting, het beheer en de eventuele ontwikkeling van (natuur)terreinen wordt hieraan vaak nog te weinig aandacht besteed, of worden verkeerde en/of te veel vragen uitgezet voor (extern) onderzoek. Vragen die u in belangrijke mate zelf kunt beantwoorden.

Hoe signaleert en herkent u in het veld knelpunten bij het gevoerde natuurbeheer of de ingezette natuurontwikkeling? Hoe stelt u vast welke oorzaken hieraan ten grondslag liggen? Dat zijn onderwerpen in deze nieuwe cursus. Met het uitvoeren van een praktische gebiedsanalyse op basis van een bureaustudie, aangevuld met eigen veldwaarnemingen krijgt u hier grip op. Welke informatie geven de vegetatie, de waterstanden, de waterkwaliteit en bodemkenmerken? De focus ligt op de vochtige en natte (semi-) terrestrische en aquatische systemen.

Deze cursus wordt georganiseerd door VHL in samenwerking met B-ware.

VHL Trainingen & Cursussen

Locatie Velp
Bezoekadres
Larensteinselaan 26a
6882 CT Velp

T: 026 369 56 40
E: infotc@hogeschoolVHL.nl

Meer weten? Kijk ook eens op www.hogeschoolVHL.nl/TenC